

ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU DAVOR ŠKRLEC

Zeleni LIST

BROJ 50/ SVIBANJ 2019.

U ovom broju:

Europski parlament: Najveći odaziv na izbore u zadnjih 20 godina

Plan u 10 točaka za europsku poreznu pravdu

Europska građanska inicijativa o ukidanju poreznog oslobođenja na avionsko gorivo

Vodič kroz oznake na plastičnoj ambalaži

L'Orient Expressom kroz bogatu europsku baštinu

12 godina za spas planeta

SADRŽAJ:

3 Uvodna riječ

4 Najveći odziv na izbore u zadnjih 20 godina

6 Europska građanska inicijativa o ukidanju poreznog oslobođenja na avionsko gorivo

7 Europski sud odlučio: Monsantoje tajne studije o glifosatu trebaju biti javne

8 12 godina za spas planeta

10 10 prioriternih mjera za zaštitu klime

12 Plan u 10 točaka za europsku poreznu pravdu

13 Vodič kroz oznake na plastičnoj ambalaži

16 Kako je automobilska industrija uspjela potkopati granice zagađenja EU-a?

13 Zašto su opasne kemikalije koje ometaju hormone još uvijek posvuda

16 L'Orient Expressom kroz bogatu europsku baštinu

Izdavač

Ured zastupnika u Europskom parlamentu
Davora Škrleca
Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 233 85 67
ISSN 1849-6059

Impressum

Glavni urednik: Davor Škrlec
Izvršna urednica: Tanja Poša

Uredništvo: Matea Klarić, Mislav Mihaljević,
Riki Pahlić, Uroš-Valentino Saraja, Nataša Vistrička

KONTAKTI UREDA

Ured u Bruxellesu:

Parlement européen
Bât. Altiero Spinelli
04E258
60, rue Wiertz / Wiertzstraat 60
B-1047 Bruxelles/Brussel
Tel.: +32(0)2 28 45828
Fax.: +32(0)2 28 49828
e-mail: davor.skrlec@europarl.europa.eu

Ured u Strasbourgu:

Parlement européen
Bât. Louise Weiss
T05115
1, avenue du Président Robert Schuman
CS 91024
F-67070 Strasbourg Cedex
Tel.: +33(0)3 88 1 75828
Fax.: +33(0)3 88 1 79828

Ured u Zagrebu:

Adresa: Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
Tel.: +385 (0)1 233 8567
Fax.: +385 (0)1 230 6112
E-mail: office-MEP@davor-skrlec.eu

Ured u Splitu:

E-mail: office-SPLIT@davor-skrlec.eu

Ured u Osijeku:

E-mail: office-OSIJEK@davor-skrlec.eu

www.davor-skrlec.eu

UVODNA RIJEČ

Drage čitateljice i čitatelji,

Kada sam 2014. godine izabran u Europski parlament, Hrvatska je napunila prvu godinu članstva u Europskoj uniji. Uloga i utjecaj Europskog parlamenta i zastupnika koji su u njega izabrani u državama članicama, ostale institucije Europske unije, njihovi međusobni odnosi i odnosi spram Europskog parlamenta široj su javnosti i medijima bili nedovoljno poznati.

Kao prvi i jedini zastupnik iz Republike Hrvatske u klubu zastupnika Zelenih/Europskog slobodnog saveza nastojao sam svakodnevno građanima pružati informacije o radu Europskog parlamenta, te objasniti važnost i koristi članstva Hrvatske u Europskoj uniji, kao garancije uspješnog razvoja u miru.

Kraj prve polovice mandata završio je uspješnim pregovorima na zakonodavnom paketu kružne ekonomije koji će u idućem desetljeću promijeniti ekonomsku politiku Europske unije i Hrvatske.

Početkom druge polovice mandata postao sam jedini hrvatski zastupnik u Odboru za industriju, istraživanje i energiju, što je značajno obilježilo područje rada na javnim politikama Europske unije. Zakonodavni paket „Čista energija za sve Europljane“, najveći svjetski istraživački program „Obzor Europa“, svemirski program Europske unije te EU fond za regionalni razvoj i kohezijski fond, samo je nekoliko najistaknutijih javnih politika EU na kojima sam radio u posljednje dvije i pol godine mandata.

Dvije kampanje su obilježile drugu polovicu mandata: podizanje svijesti građana o problemu otpada u moru i smanjenje korištenja plastike za jednokratnu uporabu. Organizirali smo dvije izložbe koje su Hrvatsku predstavile u Europskom parlamentu na drugačiji način: izložba Via Dinarića dočarala je ljepote hrvatskih planina, a izložba „Hrvatske inovacije - vizionari koji su oblikovali Europu“ otkrila je hrvatski doprinos europskoj znanosti i civilizaciji.

Otvorili smo pitanja o kojima se u Hrvatskoj do sada nije dovoljno razmišljalo i govorilo, poput

pametnih otoka i pametnih sela, pravednoj energetskej tranziciji u kojoj aktivno sudjeluju građani, klimatskim promjenama, štetnoj upotrebi glifosata u poljoprivredi i zaštiti životinja.

Zalaganje od početka mandata za ukidanje sezone promjene vremena, popularno nazvane „ukidanje pomicanja kazaljke na satu“, završilo je novom Direktivom i ukidanjem te prakse od proljeća 2021. godine.

Najveći izazov koji se nalazi pred Europskom unijom, ali i Hrvatskom u nadolazećem razdoblju je implementacija javnih politika na kojima sam radio tijekom mandata. Zajedničke politike pružaju razvojne prilike koje kao zemlja i društvo moramo iskoristiti, a ujedno će osposobiti naše društvo za učinkovitu borbu i smanjenje negativnih utjecaja klimatskih promjena.

Svoje ću djelovanje nastaviti u obrazovanju i savjetovanju, nastojeći znanja i vještine koje sam stekao za vrijeme mandata iskoristiti za jačanje kapaciteta civilnog društva, lokalne samouprave i razvoj zelenog poduzetništva te povećanje standarda i kvalitete života naših građana.

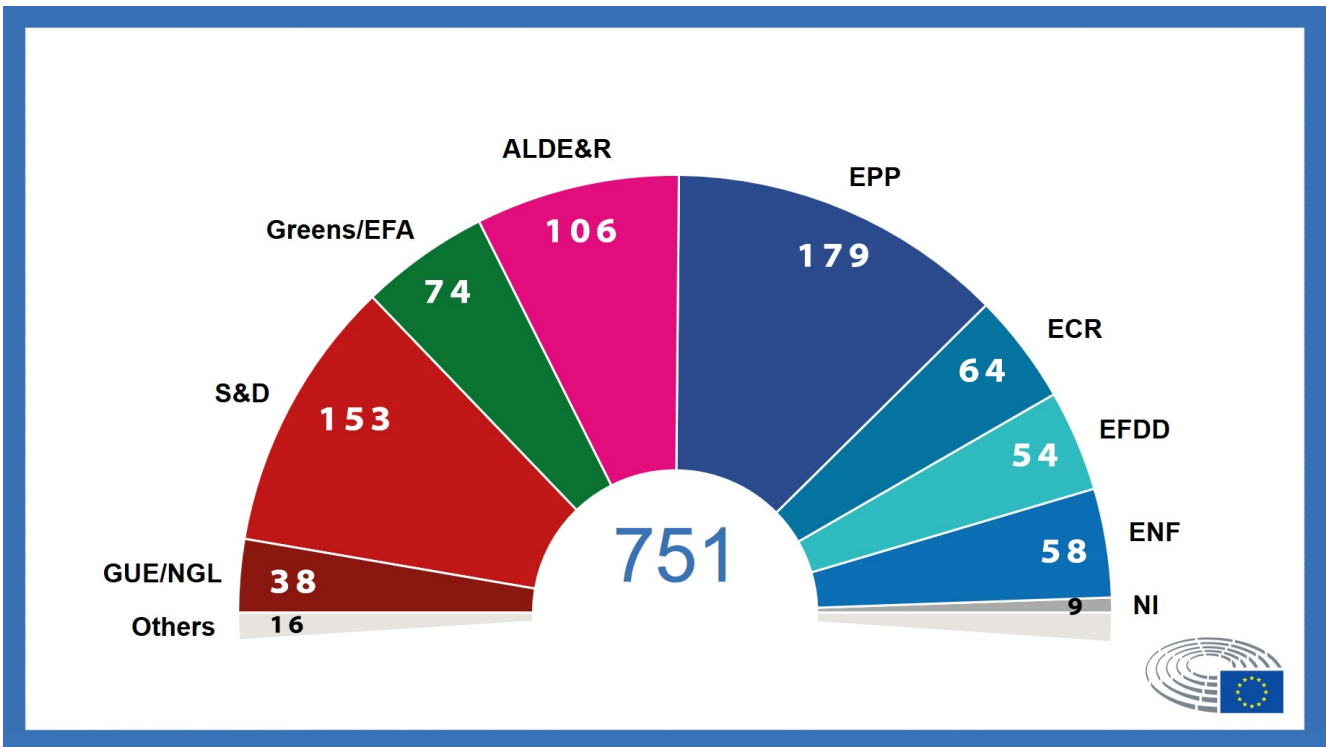
Zahvalan na podršci, vjerujem da na vašu potporu mogu računati i u novim izazovima koji su pred nama,

Vaš zastupnik u Europskom parlamentu,

Davor Škrlec

Europski parlament: Najveći odaziv na izbore u zadnjih 20 godina

Nakon glasanja, vrijeme je za sastavljanje klubova zastupnika i izbor predsjednika Komisije.

Više od 50 posto građana Europske unije koji imaju pravo glasati izašlo je na ove izbore. Time je ostvaren najveći odaziv u 20 godina. Također je po prvi puta od prvih direktnih izbora održanih 1979. godine zabilježen rast broja birača.

Veći broj birača zabilježen je u 21 zemlji, a u sedam zemalja porast je veći od 10 postotnih bodova. Najveći porast zabilježen je u Španjolskoj, s oko 20,51 postotnih bodova. Nakon izbora, novoizabrani zastupnici moraju se pridružiti postojećem ili formirati novi klub zastupnika. Klubove čine zastupnici iz različitih zemalja koji dijele ista politička uvjerenja. Klubovi zastupnika ima-

ju neke privilegije, kao što su veći utjecaj i duže vrijeme za govore na sjednicama. No, kako bi se formirali, moraju udovoljiti određenim zahtjevima; trebaju imati najmanje 25 zastupnika iz barem sedam zemalja članica.

Europske političke stranke imenuju svoje vodeće kandidate za predsjednika Europske komisije. Jednog od tih vodećih kandidata i kandidatkinja Vijeće će izabrati za predsjednika ili predsjednicu Europske komisije, uz uvjet da apsolutna većina zastupnika u Europskom parlamentu podrži nominiranu osobu. Za vodeće kandidate ponekad se koristi njemački naziv „spitzen kandi-

daten“. Ovaj sistem uveden je po prvi puta 2014. kada je za predsjednika Europske komisije izabran Jean-Claude Juncker.

Na temelju rezultata izbora, vodeći kandidati pokušat će formirati većinu u Parlamentu kako bi dobili podršku za svoju kandidaturu. U međuvremenu, čelnici država ili vlada Europske unije sastat će se 28. svibnja na samitu u Bruxellesu kako bi raspravili rezultate izbora i započeli proces nominiranja za predsjednika Komisije, kao i vođe drugih institucija Europske unije. Cilj Vijeća je nominirati nove vođe do lipnja.

Izvor: Europski parlament

Što slijedi nakon europskih izbora

Što se događa sada nakon što smo izabrali nove zastupnike u Parlamentu? U infografici saznajte iduće korake.

Između 23. i 26. svibnja Europljani su glasali i izabrali 751 zastupnika koji će predstavljati njihove interese sljedećih pet godina. Ti zastupnici odabrat će novog predsjednika Europske komisije. Političke stranke izabrale su svoje vodeće kandidate za predsjednika Komisije. Uzimajući u obzir rezultate izbora, nakon što ga formalno predlože čelnici država ili vlada, jedan od njih bit će izabran za tu funkciju. Uvjet za odabir je kandidatura u postupku s vodećim kandidatima. Prije toga, i prije prve plenarne sjednice 2. srpnja, zastupnici odlučuju kojem klubu zastupnika se pridružiti. U osmom mandatu bilo je osam klubova zastupnika. Tijekom prvog plenarnog zasjedanja, zastupnici biraju Predsjednika i potpredsjednike Parlamenta. Parlament bi trebao glasati o novom predsjedniku Komisije tijekom druge plenarne sjednice u srpnju. Nakon toga, u suradnji s novim predsjednikom Komisije, zemlje članice predlažu povjerenike. Prije izglasavanja sastava cijele Komisije na plenarnoj sjednici, kandidati za povjerenike bit će ispitani od strane zastupnika odbora Europskog parlamenta odgovornih za njihovo područje rada. Novi sastav Europske komisije preuzima svoju dužnost 1. studenog.

Izvor: Europski parlament

Europska građanska inicijativa o ukidanju poreznog oslobođenja na avionsko gorivo

Jeste li znali da avioprijevoznici ne plaćaju porez na gorivo? Nadalje, PDV se ne primjenjuje niti na avionske karte. Emisije CO₂, koje su rezultat sve razvijenijeg zračnog prometa, u posljednje tri godine povećale su se za 21% u Europi. Krajnje je vrijeme da stanemo na kraj poreznom oslobođenju koje se u Europi primjenjuje na kerozin. Svojim potpisom digni glas za pravedniju i održiviju mobilnost u Europi!

Usprkos sve očitijim klimatskim promjenama te povećanju zagađenja zraka, emisije koje su rezultat zračnog prometa se na godišnjim razinama drastično povećavaju. Razlog za to je povećanje zračnog prometa zbog niskih cijena avionskih karata koje su rezultat nepravednog poreznog sustava u avionskoj industriji, što primjerice željeznički promet, u usporedbi s prethodnim, čini skupim. Zbog svega navedenog pokrenuta je inicijativa kojom građani pozivaju Komisiju da zakonski djeluje po ovom pitanju. Ukoliko peticija dosegne milijun potpisa, smatra se kako je Komisija službeno pozvana na poduzimanje koraka te se očekuje da predloži politiku.

Dok je zrakoplovstvo jedan od najbrže rastućih izvora emisija CO₂, kerozin i dalje ostaje porezno nedodirnut. Kao posljedica toga, emisije koje zračni promet proizvodi unutar EU su porasle za 21% u protekle tri godine, a zrakoplovne kompanije se ne potiče ni na jedan način na smanjivanje emisija. Štoviše, države članice ne primjenjuju PDV na avionske karte, čime se postiže da je bilo kojem drugom

prijevoznom sektoru teško konkurirati sa zračnim, što nadalje dovodi do nemogućnosti da EU postigne opće cijeve smanjenja emisija.

Izvrješće Europske komisije koje je procurilo prošlog ponedjeljka otkrilo je da bi oporezivanje kerozina u zračnom prometu u EU-u smanjilo emisije za 11% (16,4 milijuna tona CO₂). Jednako tako, povećanje cijena avionskih karata za 10% ne bi imalo utjecaja na radna mjesta, ni na industriju u cjelini, jer bi se negativni učinci kompenzirali pozitivnima u drugim sektorima uzrokovanim povećanim fiskalnim prihodima, dok bi povećalo prihod na godišnjoj razini za gotovo 27 milijardi eura. Pozivamo Europsku komisiju da pripremi ambiciozan prijedlog politike za ukidanje oslobođanja poreza za kerozin! Međutim, da bi

EU u konačnici poduzeo mjere, potrebno je prikupiti milijun online potpisa, stoga, potpišite peticiju! Države poput SAD-a, Kanade, Brazila i Japana već imaju porez na kerozin.

Pošaljimo zajedničku poruku sa zahtjevom nužnog prijelaza na održivu mobilnost u Europi! Iskoristimo prihod od poreza na kerozin za financiranje istraživanja i razvoja održivijih oblika i vrsta motora, te pogotovo za razvoj željezničkog prometa, s naglaskom na međunarodne željezničke mreže. Jer upravo to može predstaviti kamen temeljac za zeleniju Europu! Vaša potpora je potrebna, potpišite peticiju i podijelite je na svojim društvenim mrežama, postavimo zajedno kamen temeljac i zazelenimo Europu!

[Potpiši peticiju ovdje!](#)

Europski sud odlučio: Monsantoove tajne studije o glifosatu trebaju biti javne

Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) neće se žaliti na presudu o transparentnosti, čime je učvršćena pobjeda Zelenih/ESS-a u korist okoliša, javnog zdravlja i prava na informacije.

Nakon višegodišnjih pravnih bitaka s Europskom agencijom za sigurnost hrane (EFSA), konačno će se morati objaviti sve studije koje je koristila za odlučivanje o sudbini glifosata. Za razliku od UN-ove Međunarodne agencije za istraživanje raka (IARC) koja je u ožujku 2015. odlučila da je glifosat "vjerojatno kancerogen za ljude", EFSA je na temelju tajnih studija sponzoriranih od strane agrokemijske industrije odlučila da glifosat uopće nije kancerogen.

Zastupnici Zelenih/ESS-a su željeli da ta izvješća budu objavljena, kako bi znanstvenici, nevladine organizacije i javnost mogli provjeriti studije. Uostalom, ako drugi znanstvenici ne mogu dvostruko provjeriti metodologiju ili ponoviti rezultate, onda to uopće nije znanost. Ali nije bilo tako jednostavno. Unatoč zakonu EU-a o pristupu dokumentima koji svakoj osobi daje pravo tražiti informacije od institucija EU-a, EFSA je odbila objaviti studije. Tvrdili su da ne mogu objaviti studije jer bi to naškodilo komercijalnim interesima tvrtke koje su ih proizvele. Budući da su Zeleni/ESS, 7. ožujka 2019. godine pobijedili u sudskom predmetu, EFSA je trebala do 17. svibnja uložiti žalbu na

odluku sudaca, ali su oni odlučili da to ne učine. Sada moraju dostaviti dokumente najkasnije do 24. svibnja. Kada ih Zeleni/ESS prime, odmah će ih podijeliti s znanstvenicima i svatko tko želi pristup njima može ih jednostavno zatražiti od EFSA-e, primjerice putem AsktheEU.org, i oni će vam svakako omogućiti pristup. U međuvremenu, Monsanto je u sudskim sporovima s tisućama poljoprivrednika u SAD-u, koji su svoje proizvode na bazi glifosata optužili za strašnu vrstu raka koji se zove ne-Hodgkinov limfom. Postoji

preko 13.000 sudskih predmeta otvorenih protiv tvrtke. Do sada su donesene tri sudske presude protiv Monsantoa, koji je morao platiti milijunske odštete žrtvama koje su koristile njihove proizvode ne znajući da su toksične i nesigurne. Iz nekog razloga, Bayer - još jedna velika kemijska tvrtka - odlučila je u lipnju prošle godine kupiti Monsanto za 63 milijarde dolara. No, to je bila gruba vožnja za dioničare - zadnja sudska presuda dovela je do pada njihovih dionica za 4%. Kupnjom Monsanto Bayer je izgubio preko 40% svoje vrijednosti.

12 godina za spas planeta

Novac za financiranje imamo. Ono što nam nedostaje jest politička volja.

Najnovije izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) o globalnom zatopljenju koje je objavljeno u listopadu upozorava kako imamo još 12 godina za smanjenje emisija stakleničkih plinova te prilagodbu našeg gospodarstva i društvenih navika cilju zadržava-

nja porasta globalne temperature unutar maksimalno 1.5 °C. Znanstvenici se slažu kako smo u situaciji u kojoj nema više kompromisa – ili ćemo ostati unutar rečenog temperaturnog maksimuma, ili riskiramo uništavanje zemljinog sustava koji nam omogućava život kakav poznajemo.

Usprkos svemu navedenome, i dalje slušamo kako nema dovoljno novca za započeti zelenu tranziciju. Međutim, vratimo se u ne tako daleku 2008. godinu kada je Europska središnja banka stvorila milijarde "svježeg" novca kako bi spasila prenapuhani i krhki financijski sustav.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a osporava stav o nedostatku financija za zelenu tranziciju, ili pak taj kako je navedena tranzicija preskupa. Financiranje zelene tranzicije je moguće, a što skorije djelovanje po tom pitanju će nam donijeti trostruku dividendu: ekološku, društvenu i ekonomsku.

Tranzicija je jeftinija od troška nedjelovanja

Prema procjenama Europske komisije, ukupna dodatna ulaganja koja bi bila potrebna za zelenu tranziciju u EU bi mogla doseći 175 do 290 milijardi eura godišnje (do 3,2 bilijuna do 2030. godine). Podsjetimo, navedeni konačni iznos je mnogo manji od 5 bilijuna eura financijskih sredstava odobrenih bankama u vrhuncu financijske krize.

Novca ima, potrebno ga je što prije uložiti

Također moramo naglasiti činjenicu da iznos od 3,2 bilijuna eura nije „izgubljeni novac“, već ulaganje koje će generirati ekološku i društvenu korist, pa čak i ekonomski povrat. Kada ga usporedimo s troškovima nedjelovanja, koji se procjenjuju i do 190 milijardi eura godišnje, i kada znamo da bi čekanje početka djelovanja do 2025. Moglo navedenome iznosu dodati još stotine milijardi, jasno razumijemo da ima smisla ubrzati ovaj zeleni prijelaz!

Bez subvencija za fosilna goriva

Ukoliko uistinu želimo ograni-

čiti strašne posljedice globalnog zatopljenja, onda treba stati na kraj pogodnostima zagađivačima, odnosno u potpunosti ukinuti subvenciju fosilnih goriva, pogotovo s obzirom na veliki broj dostupnih zelenih alternative. Novac treba mudro trošiti i ulagati: zelena i pravedna tranzicija neće samo stvoriti zamjenske poslove za one koji rade u industriji fosilnih goriva, već će stvoriti i 2 milijuna novih radnih mjesta, čime će se poboljšati životni standard mnogih kućanstava. Dugoročni ekonomski dobitci bi mogli biti isplativi i za građane u vidu porezno neutralnih mehanizama. Osiguravanje da teški zagađivači plaćaju svoj dio "okolišne odštete" te stavljanja visokih cijena na ugljik su koraci koji predstavljaju pravi ekonomski poticaj za prijelaz na obnovljive izvore energije.

Što se tiče obnovljivih izvora energije - kada bismo primijenili obnovljive izvore energije kao učestaliji oblik energije, uštedjeli bismo do 150 milijardi eura godišnje uvoza fosilnih goriva. Na taj način bismo riješili i probleme koje fosilna goriva izazivaju za okoliš i zdravlje. U državama u kojima su vlade pokazale vodstvo po ovom pitanju, obnovljiva energija je jeftinija od fosilnih goriva.

Financiranje Zelene tranzicije – odakle bi novac trebao doći?

Kratkoročni plan:

- prebacivanje terete s običnih građana na zagađivače te po-

većanjem cijena za aktivnosti koje štete okolišu, u skladu sa "zagađivač plaća" principom.

- preusmjeravanje javnog financiranja i ostalih subvencija sa zagađivača (porezna jamstva, besplatno izdavanje potvrda o emisijama itd.) prema održivim aktivnostima (preko 105 milijardi eura).

Kratkoročno-srednjoročni plan:

- rješavanje problema utaje i izbjegavanja poreza korporacijama i pojedincima (400 - 1.000 milijardi eura), kao i usmjerenje kratkoročnih ulaganja prema ispunjavanju dugoročnih ciljeva održivosti (180 milijardi eura).

- uvođenje stalno rastuće minimalne cijene za ugljik revidiranjem EU sustava trgovanja emisijama, kao i poreza na ugljik, uključujući granične prilagodbe za naplatu uvezenih emisija (30 milijardi eura)

Stoga je jasno kako se ne može tvrditi da je zelena tranzicija preskupa ili složena. Postoje brojna isplativa rješenja: zagađivači moraju odigrati svoju ulogu, subvencije se moraju preusmjeriti prema održivim sektorima i obnovljivim izvorima, a ne na fosilna goriva ili bilo koja druga lažna rješenja kao što su skladištenje nuklearnog ili ugljičnog goriva. Pri tom bi politički i ekonomski prioritet trebao biti stvaranje zelenih radnih mjesta. Drugim riječima, ne podržavati sustav koji je do sada pokazao katastrofalne učinke na društvenoj i ekološkoj razini.

10 prioritetnih mjera za zaštitu klime

CILJ: Unaprijediti EU klimatske ambicije povećanjem zajedničkog klimatskog cilja za 2030. godinu na najmanje 60% smanjenja emisija stakleničkih plinova, kao i provedbom Zelenog novog dogovora koji bi postao temelj za ekonomiju s nultom emisijom te ekonomiju obnovljivih izvora puno prije 2050. godine.

CCO JELLEKE VANDOTEHEM

1. Prestanak subvencioniranja klimatskih promjena!

Na godišnjoj razini fosilnoj ekonomiji pripadne najmanje 55 milijardi eura javnog eu-

ropskog novca. Novac poreznih obveznika je potrebno uložiti u tranziciju našeg gospodarstva (održivi promet, obnovljiva energija, energetska ušteda i učinkovitost, agroeko-

logija).

2. Klimatski dokaz svih ulaganja u EU, kako bismo osigurali da svaki euro uloženi u budućnost služi projektima koji

su uistinu održivi umjesto onima koji su preruseni u aktivnosti štetne po okoliš i klimu.

3. Postaviti "pravednu" cijenu za ugljik.

Kroz revidirani ETS sustav, porez na ugljik i prilagodbu granica za uvezene emisije osigurati da najveći zagađivači, kao što su zrakoplovstvo, pomorstvo, proizvođači energije i teška industrija, počnu plaćati svoj udio u borbi protiv klime promjene. Time bi se ostvario prihod od 28 milijardi eura godišnje.

4. Osigurati poreznu pravdu kako bi se ekonomski teret prebacio s građana na zagađivače.

Rješavati šire utaje poreza na korporacija i pojedinaca, kao i izbjegavanje povećanja javnih financija te nadoknade troškova građanima i održivim sektorima. Svi prihodi moraju se reinvestirati u zajednička dobra, kao što su klima i okoliš.

5. Podržati pravednu tranziciju koja nikoga ne ostavlja iza sebe te ublažava socijalne i ekonomske poteškoće koje se mogu pojaviti tijekom tranzicije.

Prihodi od određivanja cijena ugljika moraju se koristiti za potporu ekonomski najugroženijim regijama, zajednicama, radnicima (osposobljavanje, usavršavanje), kao i građanima za njihovo sudjelovanje u ovoj "transformaciji".

6. Održiva mobilnost - manje zrakoplova, više vlakova: stati na kraj oslobađanju od plaćanja poreza na kerozin, kao i uvođenje PDV-a na letove.

Koristiti prihode kako bi vlakovi postali pristupačniji, češći, bolje povezani i učinkovitiji, uključujući oživljavanje noćnih vlakova i izgradnju regionalnih veza diljem EU-a. Pomaknuti teretni promet s ceste na željeznicu i vodu.

7. Energija - omogućiti građanima i zajednicama da budu dijelom energetske revolucije: masovno ulagati u uvođenje obnovljivih izvora energije i rješenja energetske učinkovitosti, kako bi postigli 100% obnovljivih izvora energije, dok se istovremeno postupno ukidaju nuklearni, ugljen i drugi štetni izvori energije.

Rješavanje energetske siromaštva i omogućavanje građanima i zajednicama da proizvode, troše, skladište, prodaju i dijele vlastitu energiju. Provesti energetske obnovu postojećih zgrada te poboljšati energetske učinkovitost za 3% godišnje.

8. Poljoprivreda i korištenje zemljišta - financiranje farmi, a ne tvornica te zaštita bioraznolikosti.

Stati na kraj tvorničkoj poljoprivredi, promicati Europu bez pesticida. Zaustaviti uvoz usjeva odgovornih za masovno krčenje šuma (palmino ulje,

soja). Uzgajati više biljaka na bazi proteina usjeva kojih imamo na EU tlu. Podrška velikim programima pošumljavanja na domaćem i međunarodnom planu. Više zelenih površina u gradovima kako bi se poboljšao urbani život uz istovremeno osiguranje bolje prilagodbe na klimatske promjene.

9. Resursna učinkovitost i kružno gospodarstvo

Smanjiti potrošnju primarnih sirovina i povećati resursnu učinkovitost, prebacujući se iz "throw-away" paradigme na kružnu ekonomiju, kako bismo postali potpuno resursno učinkovito društvo do 2050. godine. Zabraniti planirano zastarijevanje proizvoda, usvojiti standard ekološkog dizajna, povećati rok trajanja proizvoda, ponovnu upotrebu, popravak proizvoda, uključujući i pravo potrošača na popravak proizvoda.

10. Sve trgovinske dogovore uskladiti s Pariškim sporazumom te uspostaviti klimatsku pravdu diljem svijeta.

Učiniti da sadašnji i budući trgovinski sporazumi EU-a budu kompatibilni s Pariškim sporazumom putem obveznih odredbi, tako da ne podrivaju klimatske ciljeve nego pozitivno doprinose globalnoj solidarnosti i klimatskoj pravdi.

Izvor: Greens/EFA

Plan u 10 točaka za europsku poreznu pravdu

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a pokrenuo je plan u 10 točaka za poreznu pravdu u Europskoj uniji, što će biti dio temeljnih zahtjeva Zelenih/ESS-a za nadolazeće zakonodavno razdoblje u Europskom parlamentu. Zeleni/ESS su predvodili zahtjeve u borbi protiv izbjegavanja plaćanja poreza, utaje poreza i pranja novca u Europi.

Sven Giegold, zastupnik Zelenih/ESS-a u Odboru Europskog parlamenta za ekonomsku i monetarnu politiku (ECON) te u Posebnom odboru Europskog parlamenta za financijski kriminal, utaju poreza i izbjegavanje plaćanja poreza (TAX3), komentirao je:

“Moramo postati ozbiljni u borbi protiv poreznog dampainga i pranja novca. Sljedeća Europska komisija mora staviti poreznu pravdu u Europskoj uniji na vrh dnevnog reda. Neprihvatljivo je da države članice svake godine izgube milijarde od izbjegavanja plaćanja poreza i pranja novca.

Zeleni/ESS pozivaju na snažnu prekograničnu financijsku policiju kako bi se učinkovito borili protiv financijskog kriminala, pranja novca i prijevара u vezi s porezom u Europskoj uniji. Europska komisija mora brzo predstaviti novi akcijski plan i povećati pritisak na vlade EU-a da zaustave poreznu utrku prema dnu. Njemački ministar financija Olaf Scholz više ne smije dopustiti da se milijarde sakriju od poreznih vlasti. Kroz svoje blokade u Vijeću EU-a, Njemačka postaje suučesnik onima koji izbjegavaju plaćanje poreza i onima koji se služe pranjem novca.”

Molly Scott Cato, zastupnica Zelenih/ESS-a u Odboru Europskog parlamenta za ekonomsku i monetarnu politiku (ECON) te u Posebnom odboru Europskog parlamenta za financijski kriminal, utaju poreza i izbjegavanje plaćanja poreza (TAX3), dodala je:

“Ponosni smo što smo doveli do smanjenja izbjegavanja plaćanja poreza na dobit u ovom Parlamentu. Ipak, još uvijek ima puno toga za napraviti kako bi se izgradilo pravedno i ravnopravno društvo. Multinacionalne korporacije koriste svoje transnacionalne struktu-

re kako bi izbjegavale plaćati svoj dio poreza. Oni stoga mogu nadmašiti lokalne neovisne tvrtke koje plaćaju svoje poreze i financiraju javne usluge na koje se korporacije oslanjaju kako bi generirale svoj profit. Oni su paraziti koji ne plaćaju svoj put.

Velike tvrtke i super-bogati također uživaju porezne olakšice koje im nude države članice EU-a. Takve naknade na kraju plaćaju obični građani. Vlade država članice moraju zaustaviti spiralu porezne konkurencije.”

Vodič kroz oznake na plastičnoj ambalaži

Osvrnemo li se oko sebe te obratimo pažnju na količinu svakojake plastike koju koristimo, bilo u kućanstvu, bilo u svakodnevnoj njezi ili nekim drugim dnevnim aktivnostima, uvidjet ćemo kako nam svakodnevnica izgleda kao jedna velika plastična kulisa.

Plastično posuđe, plastične boce i druga plastična ambalaža, plastična pakiranja kozmetičkih proizvoda te sredstva za čišćenje i drugi slični plastični predmeti samo su neki primjeri sveukupnog popisa plastike koju koristimo u svojoj svakodnevnicu.

Razlog za to jest sama priroda materijala koji je otporan, savitljiv, izdržljiv i cjenovno pristupačan, te ga čini "idealnom" zamjenom za druge materijale. Za pretpostaviti je kako industrija plastike stoga predstavlja važan sektor cjelokupnog europskog gospodarstva. Potražnja za plastikom u Europi dosegla je 49,9 milijuna tona u 2016. godine (Plastics Europe). Stoga možemo zaključiti kolika količina plastike koju svakodnevno koristimo se pretvara u plastični otpad s kojim se EU posljednje vrijeme bori Strategijom o plastici, kao i konkretnijim mjerama poput Direktive o zabrani plastike za jednokratnu upotrebu.

Uzmemo li u obzir statistiku plastičnog otpada u Europi, popet ćemo se do brojke od 25,8 milijuna tona godišnje. Veliki fragmenti navedene brojke završavaju posvuda u našem okolišu – u onim vidljivim predjelima, ali i u onima

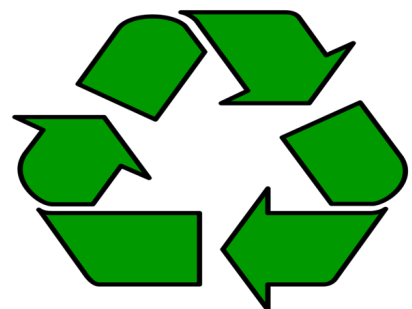
manje vidljivima, odnosno u dubinama naših mora i oceana. Nažalost, još ćemo više ostati šokirani nesrazmjernim omjerom reciklaže plastike koji se kreće ispod 30%. Razlozi za tako niskom stopom reciklaže plastike su razni, od tehničkih nedostataka čitavog sustava za reciklažu, sve do neosvijestivosti i nedostatka znanja krajnjih korisnika. Neinformiranost o vrstama plastike koja se koristi za izradu plastičnih predmeta koje svakodnevno koristimo, kao i o značenju oznaka koje plastični proizvodi sadržavaju razlog su zbog velikog broja sumnji o mogućnosti i načinu reciklaže plastičnih predmeta koje nakon određenog vremena korištenja odbacujemo.

Mobiusova petlja

Navedeni znak svi više manje poznajemo. Radi se o Mobiu-

sovoj petlji koja sadrži tri strelice povezane u obliku trokuta od kojih svaka predstavlja ciklus recikliranja. Iako se njegovo značenje često krivo shvaća kao oznaka za proizvod koji je dobiven reciklažnim postupkom, on tek označava proizvode koji se mogu reciklirati. Međutim, ukoliko se Mobiusova petlja nalazi u krugu, onda pak znak predstavlja proizvode dobivene reciklažom, dok se ponekad unutar petlje nalazi i postotak recikliranog materijala koji proizvod sadržava.

Ispod ovog svima poznatog znaka često možemo vidjeti i

skraćenicu kemijskog naziva korištenog spoja u proizvodnji, no od posebne važnosti je broj koji se nalazi unutar trokutaste oznake. Taj nam broj zapravo govori od koje je vrste plastike izrađen predmet koji koristimo, te je vano znati da vrste koje imaju manji broj se lakše recikliraju, dok se, naravno, vrste s većim brojem preporučuje izbjegavati koristiti, s obzirom da je njihova reciklaža teška ili nemoguća, što zbog nepostojjećih odgovarajućih prerađivača, što zbog financijske neisplativosti.

Oznaka s brojem 1: PET (polietilen tereftalat)

Ovo je najčešće korištena vrsta plastike te se u pravilu koristi za proizvodnju plastičnih predmeta za jednokratnu upotrebu, poput plastičnih bo-

ca za vodu, sokove i sličnih drugih ambalaža. Iako je ova najčešće korištena vrsta plastike među predmetima koji najčešće završavaju u plastičnom otpadu, ova se vrsta plastike najlakše reciklira te se koristi za ponovnu proizvodnju.

Oznaka s brojem 2: HDPE (polietilen visoke gustoće)

Ova plastika se smatra možda najsigurnijom vrstom plastike, stoga se preporučava višekratna upotreba predmeta izrađenih od ove vrste plastike. To su npr. boce za deterdžente, ulje, mlijeko, igračke, ali i neke plastične vreće. Ova vrsta plastike se također najčešće reciklira.

Oznaka s brojem 3: PVC ili samo V (polivinil klorid)

Plastika s ovom oznakom ima jako široku upotrebu. Koristi se u ambalažama, izradi namješ-

taja, igračkama za djecu i kućne ljubimce, lijekovima, itd. Nusprodukt proizvodnje ovog materijala su toksični kemijski spojevi, stoga se ne preporučava zagrijavanje hrane u plastičnim proizvodima koji imaju ovu oznaku na sebi, no iz tog razloga se ova vrsta plastike vrlo rijetko reciklira, pa se njegova upotreba ne preporučava, već upotreba drugih alternativa.

Oznaka s brojem 4: LDPE (polietilen niske gustoće)

Ova vrsta plastike je relativno sigurna za upotrebu, s obzirom da ne ispušta nikakve kemikalije u vodu, no važno je znati kako se plastika s ovom oznakom ne može reciklirati, odnosno jako se rijetko reciklira. Ova vrsta plastike se koristi u proizvodnji nekih plastičnih boca, tkanina i namještaja.

Oznaka s brojem 5: PP (polipropilen)

Ovu vrstu plastike u proizvodima često prepoznajemo po tome što su proizvodi od ove vrste plastike bijelo obojani ili poluprozirni, kao što je ambalaža za jogurte i sirupe, vrećice za čips, slamke i sl. Ova vrsta plastike je lagana, čvrsta te otporna na velike temperature, stoga je relativno sigurna za upotrebu pa ima jako široku primjenu. Iako se u pravilu PP može reciklirati, tek mali postotak ukupno proizvedene PP plastike se zaista reciklira. S obzirom na laganu strukturu, ova vrsta plastike nanosima vjetra često završava u morima i oceanima.

Oznaka s brojem 6: PS (polistiren)

Ovo je također jedna od najčešće korištenih vrsta plastike. Možemo je pronaći u proizvodima poput kartona za jaja, plastičnog pribora za jelo, pakiranja za hranu i pića i

sl. S obzirom da pod visokim temperaturama otpušta štetni spoj stirena, ne preporučava se zagrijavanje hrane i pića u ovom materijalu, posebno ne u mikrovalnoj pećnici. Iako se u pravilu može reciklirati, recikliranje ove vrste plastike se slabo provodi te je sam proces reciklaže ovog materijala jako težak.

Oznaka s brojem 7: BPA, polikarbonat, LEXAN ...

Ovom mješovitom skupu pripada zapravo sva ostala plastika koja nije obuhvaćena prethodnim oznakama. Za tu skupinu ne postoji opće pravilo o recikliranju, stoga možemo reći da se ova vrsta plastike ne reciklira. Ono što je zabrinjavajuće jest da u ovu skupinu spada i Bisfenol A (BPA) koji je od strane Europske agencije za kemikalije (ECHA) jednoglasno klasificiran kao endokrini disruptor te koji se koristi pri izradi bočica za dječju hranu. U ovu skupinu također i spada

nova generacija lako razgradive plastike od bio-polimera koju prepoznajemo pod oznakom "PLA" ili natpisom "biorazgradivo" pored oznake broja 7. Sama biorazgradiva "osobina" prethodno navedene vrste plastike je upitna, s obzirom da ona često predstavlja tek fragmentiranje na sitne komade mikroplastike koji nadalje pospješuju onečišćenje okolišta te često stvaraju najveći problem našim morima i oceanima.

Zelena točka

Još jedna oznaka koju često pronalazimo na plastičnim proizvodima te čije značenje krivo poistovjećujemo s tim da je ambalaža nužno pogodna za recikliranje je zelena točka.

Ovim europskim simbolom se obavještava kako je proizvođač platio propisnu novčanu naknadu tijelima zaduženima za gospodarenje ambalažnim otpadom za njegovo propisno gospodarenje te da bi to tijelo u pravilu stoga trebalo osigurati pravilno gospodarenje ovom vrstom otpada, no izuzev obavijesti o rečenome, taj simbol ne predstavlja ništa više.

Tekst: **Matea Klarić**

Kako je automobilska industrija uspjela potkopati granice zagađenja EU-a?

Opasnosti tehnokratskog odlučivanja o javnom zdravlju i okolišu.

Unatoč zakonu EU-a kojim se ograničava količina onečišćenja koju automobili mogu emitirati (još od 2007. godine!), automobilska industrija, zajedno sa sabranim vladama EU-a, uspjela je ne samo odgoditi provedbu pravila, već i uvesti velike rupe u zakonu kojima su suštinski nova ograničenja zagađenja postala besmislena. Kako se to dogodilo je skandal koji tek treba popraviti.

Skandal „Dieselgate“ bacio je svjetlo na cijelu šaradu. To je potaknuto kada je američka agencija za zaštitu okoliša shvatila da proizvođači automobila varaju na testovima emisija. Kad god ih je vlada provjeravala u skladu s ograničenjima zagađenja, oni bi uključili poseban softver kako bi lažirali rezultate, što je dovelo do toga da izgleda kako manje zagađuju. To je dovelo do prerane smrti 72.000 građana EU-a svake godine.

Ali to je bio samo vrh sante leda. Ispod očiglednog varanja na testovima emisija od strane proizvođača automobila bio je mračan svijet u kojem su se tajni, tehnokratski procesi donošenja odluka o kojima nitko doista nije brinuo, koristili - i zloupotrebili - da potkopaju zakone koji su usvojeni u transparentnom i demokratskom proce-

su. Ti su zakoni trebali štiti zdravlje ljudi, prava potrošača i okoliš, ali umjesto toga bili su izopačeni u korist automobilske industrije.

Opskurno donošenje odluka koje je omogućilo da se to dogodi poznato je u Briselu kao "komitologija". Gotovo se pitate jesu li posebno odabrali dosadno ime kako bi ubili ljudsku znatiželju i izbjegli javnu kontrolu, jer je to samo jedan primjer komitologije koja se koristi za potkopavanje samog zakonodavstva koje je trebalo provoditi. Izvješće Cécile Robert (sažetak je dostupan ov-

dje) ističe još nekoliko - a 'komitologija' je također problematična u slučaju GMO-a ili endokrinih disruptora, koji su u osnovi kemikalije koje mogu poremetiti vaše hormone.

Što je komitologija i zašto ju je potrebno reformirati?

Ideja o komitologiji je da je to čisto tehnički proces u kojem se stručnjaci sastaju da odluče kako točno provoditi zakone EU-a u praksi. Budući da se radi o tehničkom procesu, Europski parlament nema stvarnu ulogu u tom procesu. Umjesto toga, Europska komisija zauzi-

ma snažno mjesto. Zajedno s predstavnicima država članica i stručnjacima koji obično dolaze iz istih industrija na koje se propis treba primijeniti, odlučuju o tome kako prevesti nove zakone EU-a u stvarni život.

Ali postoji vrlo malo transparentnosti. Mi čak i ne znamo tko prisustvuje sastancima u ime država članica, a postoje i primjeri da vlade šalju predstavnike industrije na ove važne sastanke.

U slučaju zakonodavstva o emisijama iz automobila, stručnjaci za automobilsku industriju nisu dobili samo neproporcionalan broj mjesta za stolom, već su neke vlade država članica - osobito Njemačka - aktivno branile svoju nacionalnu automobilsku in-

dustriju na štetu okoliša, građana i ograničenja definiranim u pravu EU-a. Europska komisija opravdala je tehnokratsku manipulaciju zakonom tvrdeći da su nove metode ispitivanja emisija strože i da je stoga potrebno proizvesti nešto prostora za proizvođače automobila. No, u stvarnosti, zbog tajnovite i opskurne prirode komitologije, Komisija, vlade država članica i automobilska industrija su ublažile zakonodavstvo tako da je automobilima bilo dopušteno da zagađuju više nego dvostruko od zakonskih ograničenja.

I zapravo je automobilska industrija ionako varala čak i na takvim testovima emisija. Očito je da se sustav komitologije mora hitno reformirati. Što se više pojavljuju skandalozni pri-

mjeri poput ovih, to je veće nepovjerenje prema donošenju odluka u EU-u. Želimo se pobrinuti da, kada građani uspješno potiču zakonodavstvo EU-a koji štiti zdravlje i okoliš, ono tada nije potajno uništeno iza zatvorenih vrata. Srećom, Europska komisija predložila je reformu sustava. Smatramo da je potreban veliki preustroj ako želimo postići veću transparentnost, legitimitet i demokraciju u donošenju zakona u EU-u, ali prijedlog Komisije dobar je temelj za početak. Jedina trzavica je u Vijeću EU-a, gdje naizgled vlade država članica zapravo ne žele promijeniti status quo. Ali Zeleni/ESS će se snažno boriti za bolji proces - jer čak i ako je "komitologija" sve samo ne seksi, ona je još uvijek bitna za demokraciju.

Zašto su opasne kemikalije koje ometaju hormone još uvijek posvuda...

... i zašto moramo reformirati komitologiju.

Više od 800 kemikalija na tržištu su endokrini disruptori.

U vašem šamponu, sportskoj bočici, osvježivaču zraka u kupaonici, proizvodima za čišćenje, hrani i ambalaži, pesticidima koje lokalni poljoprivrednik koristi u blizini škole, čak i u pelenama ... endokrini disruptori (EDC) su posvuda, sveprisutni, poput čudovišta iz horor filma. Propusti u procesu donošenja odluka u EU-u dopuštaju im da prođu i nastave nas trovati.

Endokrini disruptori su još uvijek na tržištu, 7 godina nakon što su proglašeni globalnom prijetnjom

Iako je nekoliko znanstvenika već pokrenulo alarm za EDC, izvješće Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) iz 2012. godine je definitivno potvrdilo razmjere problema. Te kemikalije mogu znatno oštetiti hormonsku ravnotežu, mogu uzrokovati neplodnost, dijabetes, karcinom povezan s hormonima i mogu dovesti do poremećaja u učenju i ponašanju djece. Što je još gore, nije odlučujuća doza, nego vrijeme kontakta. Fetusi, bebe, djeca i tinejdžeri su u posebnoj opasnosti.

Dakle, prirodno je da su ih vlasti EU-a odmah zabranile, i svi su živjeli sretno do kraja života. Jel tako?

Pa, ne, to se nije dogodilo. Više od 800 kemikalija identificirano je kao EDC prema izvještaju WHO-a. Međutim, njihovo uklanjanje s tržišta imalo bi ogroman ekonomski učinak na kemijsku industriju, zbog čega je Europska komisija bila oprezna u pogledu bilo kakve velike zabrane. Naravno, ovo je vrlo kratkoročan način razmišljanja, s obzirom na to da je zdravlje građana EU-a u pitanju, a socio-ekonomski teret učinaka EDC-a na zdravlje procjenjuje se između 46 i 288 milijardi eura godišnje.

Danas, duboko u 2019. godine, endokrini disruptori su još uvijek sveprisutni, toliko da je Europski parlament nedavno uputio molbu Europskoj komisiji da konačno predloži horizontalnu uredbu koja će se baviti EDC-ima do 2020. godine. U nedostatku takve regulacije, zabranom EDC-a i dalje će se upravljati po sektorima, a taj pristup definitivno ne ide u pravom smjeru.

Nedostatak u proces donošenja odluka i "zlouporaba moći"

Dvije regulacije EU-a, jedna o pesticidima iz 2009. godine i druga o biocidima iz 2012. godine, zahtijevali su da se razvije i provede definicija EDC-a, kako bi se proizvodi koji sadrže takve kemikalije mogli povući s tržišta. Te dvije regulacije usvojili su Europski parlament i Vijeće EU-a, ali, kao i obično u tim slučajevima, Europska komisija je odlučila donijeti „tehničke pojedinosti“ kroz proces nazvan „komitologija“. Jedan od tih „detalja“ bila je definicija EDC-a – bez toga, zabrana koju su donijeli predstavnici EU-a totalno je neučinkovita.

Nakon što je Europski sud pravde krajem 2015. osudio taktiku odgađanja, Komisija je konačno predložila početnu definiciju EDC-a u 2016. godini. Međutim, na zahtjev kemijske industrije, definicija je namjerno izostavila one pesticide koji rade točno na modificiranju endokrinog sustava ciljnih životinja, čime se iz zabrane izuzima velika većina endokrinih disruptora.

Na sreću, u ovom slučaju („regulatorni postupak s kontrolom“ ili RPS), Europski parlament imao je mogućnost staviti veto na prijedlog Europske komisije - što je upravo ono što su zastupnici u Europskom parlamentu učinili u rujnu 2017., nazivajući predloženo izuzeće „zlouporabom moći“.

Međutim, postupci RPS-a nisu norma i često Parlament nema ovlasti nad takvim „tehničkim pitanjima“ koja su prepuštena Komisiji. Osim

toga, budući da je Parlament stavio veto na zakon u 2017. godini, Komisija još uvijek nije predložila nikakvu novu definiciju EDC-a za te dvije regulacije. Otrovi se i dalje šire u okolišu jer se Komisija prepušta djetinjastom povlačenju s izabranim predstavnicima građana EU-a.

Moramo vratiti moć izabranim predstavnicima naroda

Ova neprihvatljiva situacija i dalje postoji, ne samo zbog smiješne neravnoteže moći između Europskog parlamenta i drugih institucija EU-a, već i zbog toga što proces „komitologije“ omogućuje bavljenje „tehničkim“ pitanjima kao da nemaju političke uloge - čak i kada oni očito imaju ogroman utjecaj na ljude i planet. Prema novom izvješću

odvjetnika Cécilea Roberta (kratki sažetak je dostupan ovdje), ovaj neprozirni i tehnokratski proces donošenja odluka potkopava demokratski sustav EU-a, kao i povjerenje građana i daje veću težinu lobistima.

Posljednjih godina, Komisija je napravila slab pokušaj reforme procesa komitologije, a to su pokopale države članice, koje se čine sretnima što se skrivaju iza pokrića takozvanih „tehničkih pitanja“ - osobito ako to znači da Europski parlament ima manje ovlasti.

Kako bismo izbjegli daljnje ponavljanje ovog scenarija, potrebna nam je potpuna revizija postupka komitologije. To će podržati Zeleni/ESS u narednim godinama.

L'Orient Expressom kroz bogatu europsku baštinu

Kada govorimo o putovanjima, pogotovo onima luksuznog karaktera, ne možemo se ne prisjetiti legendarnog vlaka, sinonima i podsjetnika na današnju željeznicu, zvučnog imena L'Orient-Express. Tijekom godina ime vlaka je izvedeno u nekoliko varijanti, ali ona najupečatljivija varijanta koja odaje štih jednog od najromantičnijih gradova Europe pa i šire, prema drugom čarobnom odredištu bila je čistog naziva Orient Express. Vlak je prometovao najpoznatijom trasom od Pariza do Konstantinopola, sada Istanbula, preko Strasbourga, Münchena, Beča i Bukurešta.

Piše: Iva Slavica Ilić, mag.ing. / Foto: Damir Miškulin

Pojam luksuznog turizma star je gotovo kao i sam turizam. Od davnina je postojala razlika između slojeva stanovništva i ta se razlika osjećala kako na polju turizma, tako i kod odmora. Bogatstvo i platežna moć bila je nekada u rukama manjeg broja ljudi koji su se isticali stupnjem svoje pripadnosti društvu. Danas je razlika možda još i više naglašena,

no situacija ostavlja dojam kao da sve veći i veći broj ljudi ima sredstava priuštiti si skup i luksuzan odmor u destinacijama koje zadovoljavaju njihove potrebe i pritom se žele odvojenost od ostalih skupina turista.

Nota prošlosti

Čovjek je imao potrebu za kretanjem iz različitih razloga, pa putovanja predstavljaju poja-

vu staru gotovo kao i samo čovječanstvo. Korijeni nastanka turizma datiraju negdje iz 19. stoljeća. Sam pojam turizma i turističkih putovanja prošli su kroz mnoge faze istraživanja putovanja i odredišta da bi kao pojava dobio svoj puni naziv, a potom i uvriježene karakteristike. Nastanak mlade društveno – ekonomske pojave u prvom redu uvjetova-

na je gospodarskim, znanstveno – tehničkim i društvenim napretkom čovječanstva.

Da bi se veći broj ljudi uopće mogao uključiti u turističke migracije, morala su biti ostvarena dva elementarna preduvjeta, a to su: slobodno vrijeme i financijska sredstva. Kretanje turista može biti potaknuto raznim potrebama od potreba uvjetovanih zdravstvenim poteškoćama, potrebom istraživanja kulture, sportskim događanjima, nautike, gastronomije ili nekom drugom specifičnom turističkom motivacijom koja je predodređena specifičnostima, kojima je funkcija maksimizirati zadovoljstvo posjetitelja te konstantno poticati održivi razvoj turizma.

Briga za okoliš

Društveni fenomen koji se ubrzano razvija krajem 20. stoljeća, a koji svojim karakteristikama masovnosti i mnogobrojnim aktivnostima postaje jedan od značajnih čimbenika u procesu onečišćenja Zemlje je upravo turizam. Ekspanzija masovnog turizma dovela je do brojnih ekoloških problema, te razloga pojave specifičnih oblika turizma.

Preduvjet za razvoj luksuznog turizma je kvalitetan prostor neke zemlje koji posjeduje. Pod tim pojmom se mora uzeti u obzir značenje, količina i prezentiranje antropogenih čimbenika određene turističke ponude kao što su kulturno – povijesni objekti ili spomenici, kulturne i sportske manifestacije i programi te

etno – socijalne priredbe, a ne samo uvriježene karakteristike koje posjeduje kao što su; lokalno podneblje, izgled krajolika, čistoća i uređenost plaža, atraktivnost planina i planinskih lanaca.

Svako zadiranje u okoliš radi izgradnje objekata sa svim pomoćnim atrakcijama koje mora imati utječe na okoliš, podrhtavanje tla uslijed brojnih detonacija, bušenja, kopanja velike snage prilikom gradnje novih turističkih objekata, ispuštanje plinova, velika potrošnja energije koja utječe na stanje i

kvalitetu okoliša, vode i otpada iz luksuznih kompleksa.

Ako luksuzni ili elitni turizam shvatimo kao svojevrsno kretanje stanovništva prema najprivlačnijim destinacijama i lokacijama koje imaju sposobnost zadovoljiti sve potrebe i želje turista veće platežne moći, onda je potrebno i shvatiti koliko je odnos između takve vrste turizma i prostora na kojem se on odvija značajan i složen.

Vlakom je ležernije

Neovisno o klasi i luksuzu opremljenosti vagona, s vlakom je uvijek moguće prijeći velike udaljenosti za relativno malo novca. Vlak kao prijevozno sredstvo vrlo je popularan, a razlog tome pronalazi se prvenstveno u udobnosti putovanja, široke mreže odredišta i komforna te društveno zabavnih ponuda koje putovanja čine još uzbudljivijima. Popularna i legendarna Eurailpass karta, uvedena 1959. godine, omogućavala je putovanje u 13 država u periodu od dva mjeseca kroz Europu. Putovanja vla-

kom tada su postala još primamljivija, pogotovo među Amerikancima koji su u Europu dolazili kako bi posjetili 'Veliku europsku turu'.

Putovanja vlakom oduvijek su predstavljala povoljan i zabavan oblik putovanja, posebice za mlade. Iako su posljednjih godina putovanja povoljnim niskotarifnim zrakoplovnim tvrtkama gotovo u potpunosti zasjenila vlakove kao povoljni oblik prijevoza, i dalje određene tarife i mogućnosti pokazuju kako je upravo vožnja vlakom prihvatljiviji odabir za putovanje europskim destinacijama po neosporno konkurentnijim cijenama.

Europski kulturni štih

Analiza teme luksuznog turizma naspram tradicije i kulture lokalnog stanovništva, nikako se ne može svesti samo na pozitivan ili samo negativan učinak. Brojni su primjeri u kojima s jedne strane luksuzni turizam doprinosi promicanju kulturne baštine i tradicije nekog kraja, no također

su brojniji primjeri koji govore i u prilog tome da luksuzni turizam itekako negativno utječe na lokalno stanovništvo.

Nije uputno sve svoje izvorno, stoljećima izgrađivano i njegovano, koje spada u sastavni dio tradicije i kulture pojedinog naroda, prodavati kao „goli proizvod“ samo zbog velike količine financijskih sredstava koju je moguće uprihoditi. Činjenica je kako luksuzni turizam ima svoje pozitivne karakteristike budući da za razliku od masovnog cijeni kvalitetu, a ne kvantitetu, no ipak je potre-

bno izložiti sve prilike takve vrste turizma na vidjelo.

Kulturni turizam zahtijeva trud, organizaciju, povezivanje, kontinuiranu obnovu materijalne kulturne baštine i ljudsku inventivnost odnosno kreativnost osobito u segmentu duhovne kulture. U kulturno – turistički program je potrebno uložiti ogromnu količinu rada, istraživanja, proučavanja kako bi se odabrala najbolja kombinacija modela i sačuvala originalnost, odnosno autentičnost kulturnog bogatstva koji se želi ponuditi.

Orient Express novijeg doba

Do sada su se diljem trase i destinacija u kojemu su putnici slavnog vlaka Orient Expressa odsjedali, zbog nedostatka kapaciteta gradili novi luksuzni hoteli kako bi zadovoljili ogromnu potrebu smještajnih kapaciteta putnika tog luksuznog vlaka. Tako je u tu svrhu izgrađen i zagrebački hotel Esplanade, smješten tik uz sami željeznički kolodvor kako bi smještajni kapaciteti bili što bliže odredišnoj točki vlaka.

Danas se pak u tu svrhu grade neki novi smještajni kapaciteti za turiste koji dolaze raznim prijevoznim sredstvima diljem svijeta, a velebni naziv tog daha luksuza se sada, mjesto na prijevoznom sredstvu, poput počasne ploče zna pronaći na turističkim smještajnim odredištima ili uslužnim djelatnostima kojima sam naziv daje dodatnu dozu luksuznog štira i romantike prošlog vremena.

Inspirirao je mnogobrojne pisce, redatelje, njegovi putnici su bili pripadnici visoke klase iz mnogih sfera. Putovanje se uplaćivalo i čekalo po godinu dana u naprijed, unatoč visokoj cijeni zbog gotovo idiličnog savršenstva koje je taj upečatljivi kralj vlakova imao, a sada je samo lijepa uspomena na ta drugačija vremena.

Idejni začetnik simbola svih vlakova, Georges Nagelmackers, bio je sin poznatog belgijskog bankara. Na sreću putnika koji su imali prilike uživati u zavidnoj klasi prijevoznog sredstva i usluge, s osobitim naglaskom na kvalitetu kuharskih delicija, ali i nas kojima i danas taj naziv budi snažnu razinu luksuza i kvalitete, otac kreativnog mladića je imao sluha i razumijevanja za sinove ideje te strast koja ga je vodila u naumu da u Europi napravi poduhvat s tada nesigurnim prometnim sredstvom i napusti karijeru bankara. Drugi financijer bio je Leopold II., belgijski kralj. Unatoč brojnim preprekama, ponajviše onim financijskim,

Orient Express završen je 1882. godine, a sastojao se od 4 spavaća vagona s ukupno 58 kreveta, restorana, te dva vagona za prtljagu. Na prvo putovanje krenuo je iz Pariza 4. listopada 1883. godine. Svaki trag vezan uz slavno ime na prijevoznim sredstvima vezanim uz tračnice, ugasio se 2009. godine, no nema razloga da s elementima novijeg i modernijeg sadržaja koji bi neodoljivo podsjećali na tu notu klase ne zaživi u nekom novijem izdanju i usreći neke nove generacije u nastojanju da što jednostavnije i ugodnije istraže sve kulturne baštine našeg kontinenta.

Europska kulturna baština

U svrhu promicanja europske kulturne baštine, pokrenut je projekt „Europska godina kulturne baštine“, koju je obilježila protekla godina, pod sloganom: „Naša baština: spoj prošlosti i budućnosti“. Tijekom cijele 2018. godine, naglašavala se raznolikost kulturne baštine na europskoj, nacionalnoj,

regionalnoj i lokalnoj razini, diljem Europe. Cilj je bio potaknuti više ljudi na otkrivanje i istraživanje europske kulturne baštine te ojačati osjećaj pripadnosti zajedničkom europskom prostoru.

Kulturna baština oblikuje naš identitet i svakodnevni život. Ona nas okružuje kroz gradove i mjesta, prirodne krajolike te arheološka nalazišta. Nije smještena samo u književnosti, umjetnosti i predmetima, nego i u obrtima koje učimo od naših predaka, pričama koje pričamo svojoj djeci, hrani u kojoj uživamo s društvom te filmovima koje gledamo i u kojima se prepoznajemo.

Kulturna baština ima univerzalnu vrijednost kako za pojedince, tako i za širu zajednicu i društvo. Važno ju je očuvati i prenijeti budućim naraštajima, jer se ona razvija kroz naše djelovanje. Osim toga, naša baština ima veliku ulogu u izgradnji budućnosti kontinenta na kojem živimo, stoga ju je posebno važno približiti mladima.

Kroz putovanja, stvaranje novih poznanstava očuvanjem i njegovanjem kulturne baštine, razmjenom informacija, te otkrivanjem novih zanimljivih destinacija, širimo vidike i upoznajemo raznolikosti međukulturalnim razmjenama i razgovorima o zajedničkim temama i dodirnim točkama. Postoji li bolji način za obogaćivanje naših života od učenja, druženja, interakcije s nečim što je toliko važno za naš identitet?! Vjerujem da nema.

U DRUGOJ
POLOVICI
MANDATA
1. 1. 2017. -
30. 6. 2019.

DAVOR ŠKRLEC

ZASTUPNIK U
EUROPSKOM PARLAMENTU

ZELENI/ESS
u Evropskom parlamentu

Davor
Member of the European Parliament
2014 - 2019